

رفتارهای نابهنجار نوجوانان و نحوه مواجهه با آن

برخی معضلات و ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی به واسطه‌ی استقبال برخی افراد قشر جوان، طی فرآیندی به هنجار قابل‌قبول در میان نسل خود تبدیل شده و با گذشت زمان، شاهد جا خوش کردن این ناهنجاری‌ها در جامعه هستیم.

ایسنا/آذربایجان شرقی برخی معضلات و ناهنجاری‌های فرهنگی و اجتماعی به واسطه‌ی استقبال برخی افراد قشر جوان، طی فرآیندی به هنجار قابل قبول در میان نسل خود تبدیل شده و با گذشت زمان، شاهد جا خوش کردن این ناهنجاری‌ها در جامعه هستیم.

چند هفته‌ای از طریق دوستان و فضای مجازی مشتاق مشاهده «میتینگ تینیزهای تبریز» در سنگ فرش یکی از شهرک‌های تبریز بودم، دورهمی و کت واک (راه رفتن گریه‌مانند- مربوط به رویدادهای مد) جوانان و نوجوانانی که با سبک و پوشش خاصی شب‌های چهارشنبه در سنگ فرش یکی از خیابان‌های تبریز جمع می‌شوند.

چند دفعه‌ای چهارشنبه‌ها از حوالی سنگ فرش عبور کرده بودم ولی چندان به شرایط، اوضاع و احوال محیطی توجه نکرده بودم، تا اینکه گفتم این موضوع را از نزدیک با دید خبرنگاری ببینم که این میتینگ که نسبتاً در فضای مجازی پرسر و صدا بوده، چگونه است؟

همراه با دوستانم حدود ساعت ۱۹ به سنگ فرش رسیدیم، چند دقیقه‌ای در جمع این افراد بودیم، ولی قدرت سرمایه‌های هوا بر کنجکاو ذهنی ما غلبه کرد، چند دقیقه‌ای با دقت نظاره‌گر شرایط بودم، کم‌کم برایم جذاب می‌شد که چرا و به چه دلیلی این نوجوانان و جوانانی که عمدتاً زیر ۱۸ سال سن داشتند، چنین پوششی به این سبک دارند، آن‌هم در این سرمای سوزان که من و یا افراد دیگری که در سنگ‌فرش پیاده روی می‌کردند با پوشیدن کاپشن و لباس‌های ضخیم بازم در مقابل سرما کم‌آورده بودیم.

اما این پسران نوجوانان، با لباس‌های سیاه (دارک استایل)، شلوارهای کوتاه تا ساق پا، پیراهن‌های کوتاه و پیراهن‌های یقه‌باز و دختران نوجوان با بلوزها و شلوارهای کوتاه، پیرسینگ بینی و ابرو، گوشواره و زنجیرهای عجیب و غریب در این یخبندان قدم می‌زدند.

استفاده از الفاظ رکیک و زننده، استعمال دخانیات، مخدر و مشروبات الکلی که از حالات غیرعادی برخی از آنها معلوم است و انجام حرکات نابهنجار که در جامعه و حتی فضای مجازی چندان رایج نیستند، از جمله ویژگی‌های این اکیپ‌های تینیزجری است.

با هدف تهیه گزارش، از طریق شوخی و بگومگو به سبک امروزی‌ها با شش نفر از این نوجوانان گفت‌وگو کردم، چند بار از روش‌های مختلف سوالاتی مبنی بر این که چرا و برای چه علتی با چنین پوشش و رفتاری اینجا هستید را، پرسیدم.

علاوه بر این‌ها، این افراد از طرف دوستان و اطرافیان‌شان هم به سوالات پاسخ می‌دادند، جلب توجه، ادعای خفن بودن و الگوبرداری از مد روز دنیا، اصلی‌ترین جواب‌هایی بود که در مورد پوشش‌شان داشتند و در مورد سطح نگرش، عقاید و باورهایشان، انگار در یک فضای گیم (بازی) زندگی می‌کنند و توجهی به آینده، شغل، تحصیل و ارزش‌های بنیادین جامعه ندارند.

متأسفانه گزارشات متعددی مبنی بر نزاع دسته‌جمعی و قهقهه‌کنشی در سنگ‌فرش‌های سطح شهر و به ویژه آن شهرک موردنظر وجود دارد که عمدتاً میان جوانان و نوجوانان است که خودم شاهد درگیری لفظی میان دو گروه بودم.

در حالی که همواره مسئولان و فرماندهان انتظامی بر حفظ کرامت شخصی و اجتماعی شهروندان تأکید کرده و می‌کنند، در این راستا نیز برای دریافت آخرین برنامه و راهبرد مسئولان انتظامی و قضایی استان برای هدایت و راهنمایی جوانان و نوجوانان با مسئولان ذی‌ربط ارتباط برقرار کردیم که متأسفانه مثرمتر واقع نشد و پاسخی دریافت نکردیم.

در این رابطه با سالار صمدزاده، روانشناس به گفت‌وگو می‌پردازیم:

صمدزاده در گفت‌وگو با ایسنا با بیان اینکه رفتارهای نابهنجار جوانان و نوجوانان مسئله مهمی در مباحث خانوادگی است، گفت: خانواده تنها ارگانی است که وظیفه دگرگونی ارگانیک زیستی و تبدیل آن به انسان را برعهده دارد و در راستای اجتماعی کردن

همنویایی با هنجارهای مورد پذیرش را در کودکان و نوجوانان درونی می سازد.

وی ادامه داد: در دوران نوجوانی، خصوصیات احساسی، خلقی و عاطفی زیادی بروز می یابد که خانواده ها به دلیل عدم شناخت و فهم کامل دچار سوءتفاهم در مباحث مستقل شدن، انتخاب دوستان، انتخاب نوع لباس، تفریح، سبک زندگی و فعالیت در فضای مجازی می شوند که باید برای پرهیز از مشاجره و درگیری، نوع رفتار فرزندان خود را درک کنند.

این روانشناس، استقلال طلبی، پرخاشگری و تضاد ورزی را جزء ویژگی های شخصیتی نوجوانان عنوان کرد و گفت: طبق نظر روانشناسان نوجوانانی که کاملا وابسته و مطیع خانواده هستند، رشد نایافته و شخصیت اجتماعی آنها تکمیل نشده است.

وی به دلایل بروز رفتارهای نابهنجار جوانان و نوجوانان اشاره کرد و گفت: نداشتن شناخت و تجربه کافی جوانان و نوجوانان از زندگی به دلیل حضور و تجربه کم در اجتماعات و همچنین این قشر آرزو و آمال های آرمانی زیادی دارند که اگر به آنها نرسند دچار سردرگمی، کج خلقی، ناامیدی، ضعف و پوچی می شوند.

وی تصریح کرد: کوتاهی والدین در تربیت و پرورش کودکان، مشکلات جسمی، روحی و اختلالات روانی، عدم شناخت نیاز های روانی و کیفیت ارضای نیازهای مختلف نوجوانان و جوانان، عدم توجه به مشکلات جسمانی، بی توجه به مسائل ترک تحصیل، حسادت، پرخاشگری و مشکلات مادی جوانان و نوجوانان توسط خانواده از جمله دلایل ایجاد ناهنجاری و رفتار غیر عادی در جوانان و نوجوانان است.

صمدزاده ضمن تشریح راهکارهای پیشگیری از نابهنجاری جوانان، به نظارت والدین بر رفتار فرزندان خود تاکید کرد و گفت: دوستی با فرزند، حذف فاصله میان فرزند و والدین، تقویت اعتقاد و باورهای فرزندان به ویژه در کودکی و خردسالی، پایبندی والدین به آموزه های دینی، ایجاد بستر مناسب برای صفا و صمیمیت و ایجاد فضای مطلوب و آرامش در محیط خانه و مهم ترین عامل یعنی نظارت از جمله راهکارهای پیشگیری از بروز نابهنجاری در جوانان و نوجوانان است.

همچنین برای بررسی بیشتر علل بروز نابهنجاری ها در جوانان و نوجوانان با مریم خوشبخت، روانشناس به گفت و گو می پردازیم:

خوشبخت در گفت و گو با ایسنا، قشر جوان با رفتارهای چالش برانگیز در جامعه را افرادی بسیار کنجکاو، آگاه و هوشیار توصیف کرد و گفت: این جوانان و نوجوانان حاضر در جامعه افرادی خلاق هستند که آموزش و پرورش و خانواده ها باید با بهره مندی از نظرات کارشناسان و روانشناسان آنها را به مسیر سالم و درست هدایت کنند.

وی تربیت کودکی را تشکیل دهنده ذهن ناخودآگاه انسان ها برشمرد و گفت: بسیاری از موارد که در ناخودآگاه انسان ها حتی در سنین ۵۰-۶۰ سالگی وجود دارد، متأثر از تربیت خانواده ها قبل از شش سالگی است.

خوشبخت تصریح کرد: حتی می توان گفت که ۵۰ درصد رفتار، کردار و گفتار ما در سنین بالا محصول تربیت پدر و مادر در دوران کودکی بویژه زیر شش سال است.

وی با اشاره به عوامل محیطی در پرورش انسان ها، بر تاثیر بالای خانواده در تربیت کودکان تاکید کرد و گفت: خانواده اولین محیط اجتماعی برای کودک است که وارد آن می شود ولی بعد از خانواده، کودکان با ورود به اجتماع دچار آگاهی های بیشتری می شوند، که سخن مادران مبنی بر(فرزندم از وقتی که به مهدکودک رفته، بی ادب شده) مصداقی بر این امر است.

وی معایب تک فرزندی را تشریح کرد و افزود: در نسل های گذشته، هر کودک و فرزندی با برادر و خواهر خود تعامل و ارتباط داشت ولی متأسفانه امروزه کودکان به دلیل تک فرزند بودن با هیچکس در داخل خانواده نمی توانند ارتباط برقرار کنند و با ورود به اجتماع و مهدکودک با کودکانی که هر یک در داخل فرهنگ متفاوت پرورش یافته اند، مواجه می شود که با فرهنگ و تربیت خانواده خود خیلی متفاوت است.

این روانشناس، به آگاهی و درک بالای والدین در تربیت کودکان تاکید کرد و ادامه داد: متأسفانه امروزه والدها بجای مطالعه کتاب، بهره مندی از نظرات کارشناسان و روانشناسان از فضای مجازی برای تربیت و پرورش کودکان خود استفاده می کنند.

وی تصریح کرد: ما نظری مبنی بر اینکه همه مطالب فضای مجازی درست یا غلط و یا مطالب روانشناسی زرد است، نداریم ولی والدها برای تربیت کودکان خود باید از کتاب و از مشاورین امر مربوطه بهره مند شوند.

وی برای مطالعه کتاب توسط والدها توصیه ای کرد و افزود: والدین ابتدا خود کتاب را مورد مطالعه و بررسی قرار داده و بعدا کتاب را در اختیار کودکان خود قرار دهند و توضیحات تربیتی مضاعف نیز به فرزندان خود داشته باشند.

والدین دهه پنجاهی و شصتی درگیر تروماهای کودکی و بحران هویتی هستند

خوشبخت، عدم توجه والدین به کودکان و سرگرم شدن در فضای مجازی را بحران بسیار بزرگ توصیف کرد و ادامه داد: متأسفانه والدها اکثر اوقاتشون را صرف فضای مجازی می کنند و دیگر وقتی برای اهمیت دادن و توجه کردن به همسران و فرزندان خود ندارند و همچنین در این راستا اغلب دهه پنجاهی و شصتی دچار تروماهای کودکی از جمله جنگ و از دست دادن عزیزان و بحران هویتی هستند.

وی به داشتن استقلال شخصیتی در کودکان تاکید کرد و گفت: والدین امروزی نباید مثل تربیت خانواده های خود با کودکان رفتار کنند، مثلا پدر بگوید(من وقتی هزینه بزرگ کردن تو رو میدم باید از من پیروی کنی یا من میگم کدام لباس را بپوشی) چونکه نسل و شرایط فرهنگی جامعه تغییر پیدا کرده است.

رفتارهای نابهنجار نوجوانان و نحوه مواجهه با آن

کاظم عباسی، جامعه شناس نیز در گفت وگو با ایسنا، به عوامل روانشناختی رفتارهای دوره جوانی و نوجوانی اشاره کرد و افزود: کانون توجه قرارگرفتن، مورد تمرکز قرار گرفتن توسط اطرافیان و جلب توجه کردن با رفتارهای گوناگون و حتی نامتعارف از جمله هنجارهای شاخص جوانان و نوجوانان است.

وی به دلایل بروز نابهنجاری های اجتماعی اشاره کرد و گفت: وجود نواقص و مشکلات در سیستم کلان تعلیم و تربیت، قطع ارتباط میان نهاد حاکمیت و جوانان، محتوای غلط در سیستم تعلیم و تربیت، عدم نوآوری و جذابیت در مطالب و محتواهای آموزشی و جلوگیری از تشکیل جامعه مدنی از جمله نهاد های مردم نهاد توسط حاکمیت از جمله عوامل جامعه شناختی نابهنجاری های اجتماعی است.

وی تصریح کرد: فقدان جامعه مدنی به دلیل چارچوب امنیتی شدید در تاثیرگذاری شبیخون فرهنگی و تحول فرهنگی نقش بسزایی دارد.

عباسی، برخورد سخت و مستقیم عوامل انتظامی با نوجوانان و جوانان هنجارشکن را ساده و عدم تاثیرگذار عنوان کرد و افزود: تشکیل و تقویت جوامع مدنی، توجه و اهمیت به فرهنگ های بومی و محلی از طریق سازمان های مردم نهاد از جمله راهکار های راهنمایی و هدایت جوانان و نوجوانان است.

بحران نظام مصرف گرایی در خانواده های ایرانی

امیر تقی زاده، مشاور معاون جوانان وزارت ورزش و جوانان نیز در گفت وگو با ایسنا به تغییر و تحولات عقاید و رفتارهای جوانان و نوجوانان در راستای توسعه فضای مجازی اشاره کرد و افزود: ما نباید ظاهر و پوشش هر انسانی را مبنی بر نوع فطرت آنها تلقی کنیم.

وی به بحران نظام مصرف گرایی در خانواده های ایرانی اشاره کرد و ادامه داد: در خانواده های امروزی متأسفانه به کودکان تلقین می شود که نباید در یک مراسم ساده، لباس تکراری پوشید و یا نگرششان به بدن و عمل های جراحی متعدد که انجام می دهند، ناشی از نوع نگاهشان به زندگی است.

وی با بیان اینکه ناهنجاری در جامعه یعنی اینکه فردی به صورت قانون شکنی و خارج از ضوابط قانونی عملی را انجام دهد، ادامه داد: برخی از رفتارهایی که ما در جامعه شاهد آن هستیم ناشی از سبک زندگی جوانان و نوجوانان است و در این راستا نیز چهار معیار زمان، پول، بدن و ذهن پایه های سبک زندگی قشر جوان است.

تقی زاده به تبیین مسائل اجتماعی برای خانواده ها تاکید کرد و گفت: نهادهای فرهنگی و اجتماعی کشور که متولی برگزاری برنامه و جشنواره های مختلف هستند، متأسفانه از اختیار عمل چندانی برخوردار نیستند.